

TIZENKETTEDIK AKADÉMIAI ÜLÉS.

A III. osztály harmadik ülése.

1885. márczius 16.

Dr. SZTOCZEK JÓZSEF r. t. osztályelnök elnöklése alatt.

71. *Káuitz Agost* l. t. székfoglalóját: „Gróf Széchenyi Béla középázsiai expedíciójának növényteni eredményei“ felolvassa Szabó József rendes t. Kivonatban így:

Értekező melegen megköszönvén levelező taggá megválasztatását, szerencsésnek érzi magát, hogy ezen alkalommal az Akadémia nagy-névű alapítójának fia, „Gróf Széchenyi Béla közép-ázsiai expedíciójának növényteni eredményeiről“ szólhat.

A növényeket mind Lóczy Lajos gyűjtötte a mennyei birodalom Kan-szu, Sze-esuan és Yün-nan tartományaiban. A növények legnagyobb része nincs jól conserválva, mindazonáltal sikerült az anyag alapján kimutatni, hogy a Ku-ku-nor fölg s azon felül terjedő Kan-szu tartomány növényteni tekintetben inkább Éjszaki-Tibet vegetációjához számítandó, a másik két tartomány pedig vegetatio tekintetben még sokkal közelebb áll Brit-India florájához. Az expedíció alkalmával majdnem 20 faj, illetőleg feltűnő varietas gyűjtetett, melyek a tudományra nézve egészen újak és nagyobb részt gróf Széchenyi Béla és Lóczy Lajos tiszteletére nevezettek el.

72. *König Gyula* l. t. felolvassa: „A partialis differentál-egyenletek integrációjának általános elmélete“ című értekezését.

73. *Lojka Hugó* tanár, mint vendég: „Adatok Magyarország zúzmó-virányához III.“ című értekezését olvassa.

74. *Antolik Károly* részéről: „Gyűrűsöves higany-légszivattyú“ című munkálatot ismertet Schuller Alajos l. t.

75. *Téglás Gábor* dévai reáliskolai igazgató részéről: „A boiczai barlangok s azok történeti jelentősége“ című értekezést terjeszt be Szabó József rendes t. Kivonata ez:

Az Akadémia harmadik osztályának szives támogatásával a Maros jobb partját követő hegység mészképleteiben 1881-től általam kikutatott barlangok közül helyzeti viszonyuk és csoportos eljövetelek miatt legáltalánosabb érdekre számíthatnak idáig a karácsonyfalvi boiczai szoros barlangjai Hunyadmegyében.

E szakasról egy év előtt volt szerencsém az ősemlék készítményeit bőven tartalmazó Szabó József-barlangot (Balogu) Karácsonyfalvától az Akadémiának bemutatni. Most a boiczai *Magura* nevű mész-

tető déli meredekjén egymásután sorakozó s a nép által terjedelmök miatt *Csűrök*-nek (Sure) keresztelt négy barlangot bátorodom mintegy mutatványul, rövid idő alatt elkészülő s az összes barlangok rajzával, őstörténelmi tárgyainak illusztrációjával kiegészített nagyobb monographiámból beszolgáltatni.

A szóban forgó barlangokhoz is Karácsonyfalváról (Krecsunyesd) indulunk ki, s ha sorrendünket a legfelsőhöz kötjük: ott egy kised, alig 9 m. hosszú, de elől 7 m. magas üregre akadunk, melynek egyedtől említést érdemlő járulékat az idefészkelő sziklafecskék képezik. E körülmény is mutatja, mily magános, emberektől nem látogatott üreg ez.

Lejövet oly magasságban látjuk a második barlangot, a hova segítség nélkül nem juthatunk fel. Kötélhágesóval a magas falat megmászva, egy nagyobb szabásu barlangba érkezünk, melynek hátsó részeibe azonban csak guggoló helyzetben juthatunk el. Ez a rész gazdag cseppkövesedésekkel tűnik ki — s egy finom oszlopok halmazát mutató, felületén pikkelyes, hullámzatos redőket viselő stagmitcsoportot *oltárnak* nevez a nép, csodatevő erőt tulajdonítva a tövében képződő forrás vizének.

Az előrészben praehistoricus cserepekre, konyhahulladékokra vezetett az ásatás. Körömjíj-benyomatok mellett, karczatos czirádák ékitik a rosszul iszapolt s még rosszabbul égetett földes-levelestörésű, a törési felületen quarcz-földpátdarabokat mutató cserepeket, melyeken a korong használata nem ismerhető fel. Mázul röthel és graphit szolgált. Kőeszközökből néhány jaspis-szilánkot találtam csupán; de a barlang nagy része még ásatlanul állván, ezután is remélhetünk efféléket. En ez érdekes cseppkőbarlangot, mely a mint látók, őstörténelmileg is figyelmet érdemel, az Akadémia természettudományi bizottságának ügybuzgó előadója: Eötvös Lóránd b. egyet. tanár úr tiszteletére báró Eötvös Lóránd barlangnak neveztem el.

A kőomlásos meredeken alább szállva, érkezünk egy igazi „Csűr-höz“. Ebbe felülről két párhuzamos kapu nyílik, s alsó tág portáljától jobbra még egy beomlott barlang társul mellé. Középen egy nagy terem képződik, honnan háromfelé nyerünk egyszerre kilátást. A nagy teremből észak-nyugatra egy keskeny ág hatol. Ásatásom az alsó kapunál vezetett eredményhez, hol a *graphitos* fekete és szépen kicsiszolt cserepek jönnek legtömegesebben elő. Ugyanilyeneket találni a szomszédos beomlott üregben.

A legalsó Csűr-höz ismét kötélhágesó segít fel. Ez is egy óriás

termet képez, melyet a főnyíláson kívül felülről egy kürtöszerű dolina, egy második kapu s egy 13 m. hosszú oldalág végén feltornyosuló dolina egészen nappali világításba hoznak.

Gazdag humusrétege alatt, pirosra pörkölt agyagban hevernek az ősember cserépkészítményei és háziállatainak esontdarabjai. Itt a pirosra festett agyag vas- (röthel) mázú cserepek uralkodnak. E szép barlangot a hunyadmegyei történelmi, régészeti, de a megye természeti viszonyaival is foglalkozó társulat nagytudományu elnökének: gróf Kuun Géza tiszteleti tagnak tiszteletére gr. Kuun Géza barlangnak kívánom elnevezni.

Végeredményül kimondhatom, hogy valamint a karácsonyfalvi Magurában kialakult barlangok, s nevezetesen a leleteinek bőségével első helyre sorolható Szabó József barlang (Balogu): úgy a boiczai Magura déli meredekjén megnyíló három alsó Csűr (Sure), nevezetesen a gróf Kuun Géza barlangja, az erre következő háromnyílású barlang s a fennebb található báró Eötvös Lőránd barlang mind a neolithkoru embernek szolgáltak lakóhelyül, s kiválóképen rendelkeznek mind amaz előnyökkel, melyeket az ősember, sziklatanyáinak kiválasztásánál, itt az Érczhegységben szem előtt tartott.

TIZENHARMADIK AKADÉMIAI ÜLÉS.

Összes ülés.

1885. márczius 19.

HUNFALVY PÁL r. t. helyetteselnök elnöklése alatt.

77. *Zichy Antal* t. t. felolvassa *Csiky Gergely* l. tagnak, mint a gróf Teleki József-féle drámai pályázat bíráló bizottsága előadójának jelentését az 1884. évi pályázatról, a mely szerint a XIV. számú, „Parce pater“ jelígyével ellátott, „Ovid“ című pályaműnek javasoltatik a jutalom kiadása. A jelentés így szól:

Tekintetes Akadémia!

A dicső emlékezetű gróf Teleki József alapítványából kitűzött pályadíjra az elmúlt évben vígjátékok pályáztak. A bíráló bizottság, mely *Zichy Antal* t. tag elnöklése alatt az Akadémia részéről *Arany László* és *Csiky Gergely* levelező tagokból s a Nemzeti színház részéről *Náday Ferencz* és *Vizváry Gyula* urakból állott, tizenöt pályaművet vett át bírálatra. E művek túlnyomó tömege oly darabokból áll, melyekben a drámaírói tehetség semmi nyomára sem lehet találni. Némelyiken meglátszik ugyan, hogy szerzője komoly igyekezettel fogott munkájához és erőlködésének legjavát igyekezett benne nyújtani; de ez mindössze igen csekély, s az eredmény kicsinysége siralmas arányban áll a törekvés nagyságá-